

หน้าแรก / บทความย้อนหลัง / ปีที่ 5 ฉบับที่ 3 (2020) / บทความวิจัย

ประวัติศาสตร์ชุมชนยุคการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม กรณีศึกษาอำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

เดโช - ชาน้ำแก้ว

1 ม.4 ต.ท่าจิว อ.เมือง จ.นครศรีฯ

คำสำคัญ: ประวัติศาสตร์ชุมชน การฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม อำเภอพิปูน

บทคัดย่อ

บทความการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนยุคการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม กรณีศึกษาอำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ศึกษาเชิงคุณภาพ โดยพิจารณาข้อมูลจากบทความทางวิชาการ รายงานการวิจัย เอกสารของหน่วยงานในชุมชน เอกสารส่วนบุคคล ชาวท้องถิ่น และศึกษาภาคสนามโดยการสังเกต และสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มแกนนำและผู้สูงอายุในชุมชนที่มีความรู้ด้านประวัติศาสตร์ชุมชน จำนวน 16 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยพรรณานาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า การเริ่มโครงการเซรามิกในอำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช เนื่องจากพื้นที่เป็นดินทราย ท่าเหมืองแรมมาก่อน ไม่สามารถปลูกพืช และพื้นที่ใกล้เคียงมีแหล่งวัตถุดิบที่นำมาทำเซรามิกได้...

Journal Information

Approved by TCI during 2020 - 2024

Indexed in TCI

บรรณาธิการ: พระมหาบุญเลิศ อ้นนุทปญโญ, ศ.ดร.

Home ThaiJO

THAIJO

Activate Windows
Go to Settings to activate Windows.

ประวัติศาสตร์ชุมชนยุคการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม
กรณีศึกษาอำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

Community history in the era of economic and social revival,
A case study of Phipun District, Nakhon Si Thammarat Province

เดโช ข่าน้ำแก้ว¹, พงศ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์², จิตติมา ดำรงวัฒนะ³, บุญยิ่ง ประทุม⁴
Daycho Khaenamkhaew¹, Pongpasit Onjun², Jittima Damrongwattana³, Boonying Patoom⁴
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

Email: Daycho_kha@nstru.ac.th¹, pongprasit_onc@nstru.ac.th², jittima_dam@nstru.ac.th³,
baocd12@gmail.com⁴

Received 4 August 2020; Revised 8 December 2020; Accepted 12 December 2020

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนยุคการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม กรณีศึกษา อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ศึกษาเชิงคุณภาพโดยพิจารณาข้อมูลจากบทความทางวิชาการ รายงาน การวิจัย เอกสารของหน่วยงานในชุมชน เอกสารส่วนบุคคล ข่าวท้องถิ่น และศึกษากาสนามโดยการสังเกต และสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มแกนนำและผู้สูงอายุในชุมชนที่มีความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ชุมชน จำนวน 16 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า การริเริ่มโครงการเซรามิก ในอำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช เนื่องจากพื้นที่เป็นดินทราย ทำเหมืองแร่มาก่อน ไม่สามารถปลูกพืช และพื้นที่ใกล้เคียงมีแหล่งวัตถุดิบที่นำมาทำเซรามิกได้ ทำให้เกิดการสร้างงาน รายได้ และให้ความรู้ เกี่ยวกับเซรามิกแก่นักเรียน นักศึกษา ประชาชน และพัฒนาอาชีพการทำสวนยางพาราด้วยการศึกษาค้นคว้า จากชาวบ้านหาเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในครัวเรือนที่สอดคล้องกับวิถีชาวบ้านในลักษณะกลุ่มเกษตรกร เริ่ม ตั้งโรงงานแปรรูปยางพาราเพื่อพัฒนาคุณภาพยางพาราและมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้าไปให้ความรู้ และส่งเสริม ผลผลิตในพื้นที่ ซึ่งส่งผลถึงผลลัพธ์ได้ในลักษณะ “สร้างเศรษฐกิจชุมชน ให้คนมีงานทำ และนำความสุขโดย ภูมิปัญญา” เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชน

คำสำคัญ : ประวัติศาสตร์ชุมชน, การฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม, อำเภอพิปูน

Abstracts

The purpose of this research to study Community history in the era of economic and social revival, A case study of Phipun District, Nakhon Si Thammarat Province. Qualitative research by considering data from academic articles, research reports, community documents, personal documents, local news, and field studies; by observation and in-depth interviews with the target group were 16 Key from Leaders and elders in communities with knowledge of

community history. The data were analyzed using descriptive analysis. The findings revealed as follows: The initiation of a ceramic project in Phipun District Nakhon Si Thammarat Province. Because the area was sandy soil, there has been mining before, there cannot grow plants, and nearby areas have sources of raw materials used to make ceramics, causing job creation, income, and knowledge about ceramics with students, and people. At the same time, there were developed for rubber plantations. By studying and researching from the villagers to solve the economic problems in the household which are in line with the way of the villagers as a group of farmers Started processing rubber plants to improve the quality of rubber. And have various departments to provide knowledge, and promote products in the area. Indicates the results in the manner "Create a community economy for people to have jobs and bring happiness through wisdom" for the good quality of life of the people in the community.

Keywords : Community history, Economic and social revival, Phipun District

บทนำ

อำเภอพิปูนตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัดนครศรีธรรมราช ระยะห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 85 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 363 ตารางกิโลเมตร หรือ 226,875 ไร่ ซึ่งสภาพพื้นที่เป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อน ส่วนพื้นที่ที่เหลือเป็นที่ราบระหว่างหุบเขา มีภูเขาล้อมรอบลักษณะเป็นรูปกะทะ ภูเขาที่สำคัญมีภูเขาบรรทัดตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลยางค่อม พิปูน และเขาพระ เขาปลายกะทูน และกะเป็ยค้อยู่ในพื้นที่ตำบลกะทูน และเขาพระ มีสายน้ำธรรมชาติที่สำคัญ 4 สาย คือ คลองตาปี (คลองใหญ่) คลองระณะ คลองดินแดง คลองกะทูน ไหลไปรวมกันเป็นแม่น้ำตาปีสายใหญ่ แบ่งการปกครองออกเป็น 5 ตำบล 40 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 27,970 คน ทั้งนี้อำเภอพิปูน ถือเป็นอำเภอกันดาร และอยู่ห่างไกลจากจังหวัดอำเภอหนึ่งเป็นอำเภอที่ประสบกับสาธารณภัยบ่อยครั้ง ทั้งภัยทางการเมือง และภัยธรรมชาติ รวมทั้งประสบกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจทั่วประเทศ จึงมีผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจส่วนรวม ระบบเศรษฐกิจของอำเภอปัจจุบันถือว่าอยู่ในระหว่างการฟื้นตัว (อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช, 2563)

ซึ่งเป็นพื้นที่ได้รับรายงานผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในจังหวัดนครศรีธรรมราช อำเภอพิปูน ติดอันดับที่ 3 ของอำเภอที่มีเกณฑ์เฉลี่ยการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ต่ำกว่าเกณฑ์ คือ มีจำนวนครัวเรือนเฉลี่ย 6,914 ครัวเรือน ประชากร 21,673 คน และรายได้เฉลี่ยต่อคน 53,815 บาท (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพิปูน, 2563) เนื่องจากอำเภอพิปูนที่มีรายได้หลักมาจากการทำสวนยางพารา เมื่อราคายางตกต่ำทำให้ชาวหันมาให้ความสนใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับหน่วยงานภาครัฐได้จัดทำโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งชาวบ้านอำเภอพิปูนมีความสนใจเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่บ้างพอสมควร จึงมีความเต็มใจเข้าร่วม และพร้อมที่จะพัฒนาตนเองโดยการเรียนรู้แนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่จากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง (นุชนารถ กฤษณมรย์ และคณะ, 2561) ภายได้ปัญหาที่ต้องการทราบด้านประวัติศาสตร์ชุมชนยุคการฟื้นฟูเศรษฐกิจ สังคม และสามารถแก้ไขปัญหา รวมทั้งนำไปเป็นต้นแบบชุมชนอื่นๆ ในบริบทที่คล้ายกันได้เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชน

สำหรับงานวิจัยของนุชนารถ กฤษณมัย และคณะ (2561) พบว่า ชุมชนพยายามปรับตัวเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยใช้การรวมกลุ่ม และมีจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรในลักษณะโรงงานแปรรูปยางพารา เพื่อพัฒนาคุณภาพยางพารา และงานวิจัยของสุธิธา ชัยรักษา เงินถาวร (2554) พบว่า ชุมชนเริ่มพัฒนา และจัดการร่วมกันควบคู่ไปกับการใช้ชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพลิกฟื้นวิกฤติในลักษณะมีวิถีแบบเรียบง่ายดำรงชีวิตแบบธรรมชาติ ซึ่งงานวิจัยทั้งสองชิ้นบ่งชี้ให้เห็นว่า ชาวบ้านในชุมชนใช้กระบวนการ “การรวมกลุ่ม” ภายใต้ทุนชุมชนที่มีอยู่เพื่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมในอำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช จากความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง ประวัติศาสตร์ชุมชนยุคการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม กรณีศึกษาอำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ในประเด็นเพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนยุคการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม กรณีศึกษาอำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ทำให้งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานตั้งต้นในการ ทบทวนถึงอดีตและย้อนวิเคราะห์เพื่อนำคุณค่าทางวิชาการให้ก่อเกิดประโยชน์สู่ชุมชนในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนยุคการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม กรณีศึกษาอำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

1.รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวิธีการศึกษา โดยพิจารณาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาชาวบ้าน ทั้งที่เป็นบทความทางวิชาการ รายงานการวิจัย รวมถึงเอกสารที่อยู่ในชุมชน เช่น เอกสารของหน่วยงานในชุมชน เอกสารส่วนบุคคล ข่าวท้องถิ่น และการศึกษาภาคสนาม โดยการสังเกตและสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชุมชนยุคการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม กรณีศึกษาอำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.กลุ่มเป้าหมาย การศึกษาครั้งนี้คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง คือ กลุ่มแกนนำและผู้สูงอายุ ในชุมชนที่มีความรู้ด้านประวัติศาสตร์ชุมชน จำนวน 16 คน

3.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้เห็นถึงแนวคำถาม การสัมภาษณ์เรื่องประวัติศาสตร์ชุมชนยุคการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม กรณีศึกษา อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไว้แล้วถามกับกลุ่มเป้าหมายโดยใช้คำถามจากแบบสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมายเหมือนกันหมดทุกคนในลักษณะยืดหยุ่น และถามไปตามแบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้ และนำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองเก็บข้อมูลเบื้องต้นก่อน จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมเพื่อนำไปสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายต่อไป

4.การเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาครั้งนี้มีวิธีการศึกษาโดยพิจารณาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาชาวบ้าน ทั้งที่เป็นบทความทางวิชาการ รายงานการวิจัย เอกสารที่อยู่ในชุมชน เช่น เอกสารของหน่วยงานในชุมชน เอกสารส่วนบุคคล ข่าวท้องถิ่น และการศึกษาภาคสนามโดยการสังเกตและการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจะติดต่อก่อนการส่วนตัวก่อนกับกลุ่มเป้าหมายทุกคนเพื่ออธิบายถึงวัตถุประสงค์ และประโยชน์ของการวิจัย รวมถึงขั้นตอนต่าง ๆ ในการวิจัยเพื่อขอความร่วมมือโดยวาจา ก่อนเป็นเบื้องต้น พร้อมทั้งแนบเอกสารข้อมูลสำหรับการเตรียมตัวก่อนสัมภาษณ์ และนัดวันเวลาสถานที่ที่จะทำการสัมภาษณ์ จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการขออนุมัติหนังสือราชการเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลการศึกษาวิจัยจาก

มหาวิทยาลัยฯ และนำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังกลุ่มเป้าหมาย และผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูล โดยนัดกลุ่มเป้าหมายในวันเสาร์-อาทิตย์ เนื่องจากเป็นวันหยุด เวลาประมาณ 12.00-13.00 น. เนื่องจากเป็นช่วงเวลารว่าง และใช้ที่พักของกลุ่มเป้าหมายเป็นสถานที่สัมภาษณ์ ใช้แบบสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มแกนนำและผู้สูงอายุในชุมชนที่มีความรู้ด้านประวัติศาสตร์ชุมชน จำนวน 16 คน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ได้แก่ (1) การเตรียมสัมภาษณ์ ผู้วิจัยศึกษาประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย พร้อมทั้งเตรียม และศึกษาวีธีใช้เครื่องบันทึกเสียง เตรียมสมุดจดบันทึก และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์ (2) การดำเนินการสัมภาษณ์ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสนทนาเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับกลุ่มเป้าหมายแจ้งวัตถุประสงค์ และประโยชน์ของการวิจัยอีกครั้ง ขณะเดียวกันก็ขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะที่สัมภาษณ์ และขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อใช้อ้างอิงภาพประกอบในขณะการสัมภาษณ์ รวมทั้งมีการแจ้งให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทราบว่ามีข้อมูลต่าง ๆ ภาพประกอบ และเสียงที่บันทึกไว้นั้น ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ และหากประเด็นใดที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญไม่ประสงค์ให้บันทึกภาพ และเสียง ผู้วิจัยจะไม่บันทึกตามความประสงค์

5.การตรวจสอบข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ได้แก่ การตรวจสอบด้านข้อมูล เป็นการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นว่าถูกต้องหรือไม่ โดยใช้วิธีการตรวจสอบแหล่งของข้อมูล ได้แก่ แหล่งเวลาต่างกัน แหล่งสถานที่ต่างกัน และแหล่งบุคคลเปลี่ยนไป ว่าข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์ชุมชนยุคการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม กรณีศึกษา อำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า

1.การริเริ่มโครงการเซรามิก ตั้งอยู่ ณ อำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เนื่องจากบริเวณที่ตั้งของพื้นที่นั้นเป็นดินทราย เพราะมีการทำเหมืองแร่มาก่อนส่งผลให้ไม่สามารถปลูกพืชได้ ประกอบกับบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงมีแหล่งวัตถุดิบที่สามารถนำมาทำเซรามิกได้ โดยศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพะเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี มีพระดำริให้จัดตั้งโครงการเซรามิกขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างงาน และรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ และหมู่บ้านใกล้เคียง ทั้งนี้พัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ให้ดีขึ้น และให้ความรู้เกี่ยวกับโครงการเซรามิก แก่นักเรียน ทั้งในระดับมัธยมศึกษา และประถมศึกษา ตลอดจนประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้อย่างทั่วถึง ดังภาพที่ 1-2

ภาพที่ 1 ผลงานเซรามิกของโรงงานเซรามิก
สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์
(ที่มา : อำเภอฟิปูน
จังหวัดนครศรีธรรมราช, 2560)

ภาพที่ 2 นักเรียนระดับมัธยมศึกษา
และประถมศึกษาเข้ามาศึกษาเรียนรู้
(ที่มา : โรงงานเซรามิก
สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์, 2563)

2.การพัฒนาอาชีพหลัก คือ การทำสวนยางพารา ด้วยการศึกษาค้นคว้าจากชาวบ้านหาอาชีพหลัก และอาชีพเสริม เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในครัวเรือนภายในชุมชน เกิดการตื่นตัววิธีการรวมกลุ่มสร้างพลัง และอำนาจการต่อรองจากตลาด ในยุคนี้สมาชิกในชุมชนเจอปัญหายางพาราเป็นส่วนหนึ่งเท่านั้น แต่ปัญหาอย่างอื่นไม่ได้แก้ไปพร้อมกัน จึงคุยกันหาแนวทางในการทำอย่างอื่นที่สอดคล้องกับวิถีชาวบ้าน สร้างการเรียนรู้วิถีชีวิต แก้ปัญหาของตนเอง และร่วมกันแก้ปัญหาใหญ่ในชุมชน ดังภาพที่ 3-4

ภาพที่ 3 อาชีพหลักของชาวบ้าน คือ
การทำสวนยางพารา
(ที่มา : สำนักข่าวไทย TNAMCOT, 2559)

ภาพที่ 4 การแก้ปัญหายางพาราในชุมชน
(ที่มา : การยางแห่งประเทศไทย
จังหวัดนครศรีธรรมราช, 2562)

3.กลุ่มเกษตรกรเริ่มตั้งโรงงานแปรรูปยางพารา จึงใช้วิธีการการรวมตัวกันของสมาชิกในชุมชน ตัดสินใจจัดตั้งกลุ่มพัฒนาคุณภาพยางพารา และดำเนินการเป็นอุตสาหกรรมชุมชน จนกระทั่งในปัจจุบันมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้าไปร่วมส่งเสริมผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ และมีการเพิ่มบทบาทในการเป็นศูนย์ฝึกอบรมให้ความรู้ และสร้างงานอาชีพ ดังภาพที่ 5-6

ภาพที่ 5 การพัฒนาอาชีพสวนยางพารา
และพัฒนาคุณภาพยางพารา
(ที่มา : สำนักข่าวนครโพสต์, 2560)

ภาพที่ 6 ผลิตภัณฑ์ชุมชนจากวัสดุยางพารา
(ที่มา : ฅนรักษ์ จันทรเมือง, ชัชวาลย์
รัตนพันธ์ และเปมิกา แซ่เตียว, 2561)

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์ชุมชนยุคการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม กรณีศึกษา อำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เริ่มการริเริ่มจาก “โครงการเชรามิก” ในอำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการทำเหมืองแร่มาก่อนทำให้เป็นดินทรายไม่สามารถปลูกพืชได้ แต่สามารถนำมาทำเชรามิกได้ เพื่อสร้างงาน รายได้ สอดคล้องกับการศึกษาของธนกฤต ใจสุตา, ภัทรา ศรีสุข และณภัค แสงจันทร์ (2562) ที่สรุปว่า เชรามิกเป็นเอกลักษณ์ที่แสดงถึงภูมิปัญญา กระบวนการผลิต และการตกแต่งที่ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจ ความคิดสร้างสรรค์ที่หลากหลาย ซึ่งเชรามิกของไทยแต่ละแหล่งสามารถบอกเรื่องราว และแสดงเอกลักษณ์เฉพาะตัวของตนเองจากภูมิปัญญาเพิ่มเติมมูลค่าในเชิงพาณิชย์ได้ และเป็นแหล่งเรียนรู้แก่นักเรียน นักศึกษาและประชาชนในพื้นที่

ในขณะเดียวกันมีการพัฒนาอาชีพการทำสวนยางพารา ด้วยการศึกษาค้นคว้าจากชาวบ้านหาเพื่อ “แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในครัวเรือน” ที่สอดคล้องกับวิถีชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของสุธิรา ชัยรักษา เงินถาวร (2554) ที่สรุปว่า ในปี พ.ศ. 2531 เกิดอุทกภัยกระแสน้ำป่าที่รุนแรง เป็นการสูญเสียครั้งใหญ่ จากบทเรียนอุทกภัยส่งผลให้ชุมชนเริ่มพัฒนาและจัดการร่วมกันควบคู่ไปกับการใช้ชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพลิกฟื้นวิถีชีวิตในลักษณะมีวิถีแบบเรียบง่ายดำรงชีวิตแบบธรรมชาติ เช่น ทำนา เลี้ยงสัตว์ และปลูกข้าวไร่ จนกระทั่งพัฒนาระบบนิเวศของชุมชนและต่อยอดสิ่งที่ที่เป็นทุนชุมชน

สำหรับจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรในลักษณะโรงงานแปรรูปยางพาราเพื่อพัฒนาคุณภาพยางพารา สอดคล้องกับการศึกษาของนุชนารถ กฤษณมรย์ และคณะ (2561) ที่สรุปว่า ชุมชนพยายามปรับตัวเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยใช้การรวมกลุ่ม ในขณะเดียวกันก็มีหน่วยงานต่าง ๆ เข้าไปให้ความรู้ และส่งเสริมผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ สอดคล้องกับการศึกษาของณภัช จันทรเมือง, ชัชวาลย์ รัตนพันธ์ และเปมิกา แซ่เตียว (2561) ที่สรุปว่า การผลิตสินค้าจากยางพาราแปรรูป เกิดจากการสำรวจปัญหา ความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ในการพัฒนาศักยภาพสินค้าชุมชน และถ่ายทอดความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ทำให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ เกิดการมีส่วนร่วมในการคิด และพัฒนาผลิตภัณฑ์ จนสามารถนำไปต่อยอดผลิตเป็นชิ้นงานจริงเพื่อจำหน่ายได้ สอดคล้องกับการศึกษาของโอลดา แวงดี, วิชิต สุรัตน์เรืองชัย และปริญา ทองสอน (2562) ที่สรุปว่า ต้องมีการเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่ออาชีพในท้องถิ่นให้ชุมชนเกิดความรู้สึภาคภูมิใจ และพร้อมให้ความรู้เกี่ยวกับแก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไปได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้อย่างทั่วถึง ในขณะเดียวกันก็ต้องควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนา สอดคล้องกับการศึกษาของนิจ ผาเจริญ และคณะ (2563) ที่สรุปว่า ควรประชาสัมพันธ์ ธรณรงค์ และจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานพัฒนาเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนหันมาให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมมากขึ้น

สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

การศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์ชุมชนยุคการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม กรณีศึกษา อำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เนื่องจากพื้นที่เป็นดินทราย มีการทำเหมืองแร่มาก่อน ทำให้ไม่สามารถปลูกพืชได้ และพื้นที่ใกล้เคียงมีแหล่งวัตถุดิบที่นำมาทำเชรามิกได้ จึงเป็นที่มาของการริเริ่ม “โครงการเชรามิก” ใน

อำเภอพิบูล จังหวัดนครศรีธรรมราช ทำให้เกิดการสร้างงาน รายได้ และให้ความรู้กับผู้ที่สนใจ เช่น นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป แต่เนื่องจากชาวบ้านประสบปัญหาหาคายางพาราตกต่ำร่วมด้วย จึงทำให้ต้องมีการริเริ่ม “การพัฒนาอาชีพการทำสวนยางพารา” ด้วยการศึกษาค้นคว้าจากชาวบ้านหาเพื่อ แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในครัวเรือนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตในลักษณะการจัดตั้ง “กลุ่มเกษตรกร” หรือโรงงานแปรรูปยางพาราเพื่อพัฒนาคุณภาพยางพารา โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้าไปให้ความรู้ และส่งเสริมผลิตภัณฑ์ สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 ประวัติศาสตร์ชุมชนยุคการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม
กรณีศึกษาอำเภอพิบูล จังหวัดนครศรีธรรมราช

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการศึกษาในครั้งนี้เป็นประโยชน์แก่ภาครัฐและชุมชนอื่น ๆ ใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการชุมชน และเพื่อสร้างทางเลือกให้แก่ชุมชนในการแก้ไขปัญหาและความต้องการในชุมชน สร้างการพึ่งพาตนเองของชุมชน และเป็นชุมชนต้นแบบในฐานะชุมชนแรกเริ่มที่ใช้ประวัติศาสตร์ชุมชนเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมต่อไป

90 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2563)

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มอาชีพอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ที่สามารถแก้ปัญหาให้กับชุมชนได้ และควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมนโยบายของภาครัฐในการพัฒนาศักยภาพสินค้าชุมชน และถ่ายทอดความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้กับประชาชนในพื้นที่เพื่อการสร้างงานและรายได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- การยางแห่งประเทศไทยจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2562). *การยางแห่งประเทศไทยสาขาฉวาง ลงพื้นที่สำรวจความเสียหายจากอัคคีภัย ในตำบลยางค่อม อำเภอพิปูน*. สืบค้น 13 พฤษภาคม 2563, จาก <https://web.facebook.com/984957101691378/>
- ณภักข์ จันท์เมือง, ชัชวาลย์ รัตนพันธุ์ และเบมิกา แซ่เตียว. (2561). *ผลิตภัณฑ์ชุมชนจากวัสดุยางพาราแปรรูป อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช*. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่*, 10(5), 351-364.
- ธนภฤต ใจสุตา, ภัทรา ศรีสุโข และณภัค แสงจันทร์. (2562). *เครื่องประดับเซรามิก : เอกลักษณะภูมิปัญญาสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงพาณิชย์*. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 23(1), 73-84.
- นิจ ผาเจริญ และคณะ. (2563). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นระดับชุมชน: กรณีศึกษาพื้นที่เทศบาล ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่*. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 5(1), 1-10.
- นุชนารถ กฤษณมย์ และคณะ. (2561). *การเรียนรู้แนวทางการจัดจำหน่ายและการส่งเสริมการตลาดของผลผลิตทางการเกษตรตามแนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่: กรณีศึกษาอำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช*. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์*, 10(1), 181-193.
- โรงงานเซรามิก สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์. (2563). *โรงงานเซรามิก สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์*. สืบค้น 14 พฤษภาคม 2563, จาก https://web.facebook.com/pages/โรงงานเซรามิก-สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์/433755686708761?_rdc=1&_rdr
- สำนักข่าวไทย TNAMCOT. (2559). *ข่าวดั่งข้ามเวลา : พิปูนมหันตภัยโคลนถล่ม [คลิปเต็มรายการ]*. สืบค้น 13 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.youtube.com/>
- สำนักข่าวนครโพสต์. (2560). *กยท.นครศรีธรรมราช สรุปผลการดำเนินงานตามโครงการแก้ไขปัญหายางพาราทั้งระบบ ตามนโยบายของรัฐบาล*. สืบค้น 13 พฤษภาคม 2563, จาก <http://www.nakhonpost.com/>
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพิปูน. (2563). *ประวัติอำเภอพิปูน*. สืบค้น 14 พฤษภาคม 2563, จาก istrict.cdd.go.th/hipun/about-us/ประวัติความเป็นมา/
- สุธิรา ชัยรักษา เงินถาวร. (2554). *การปรับตัวและการจัดการวิถีการเกษตรแบบยั่งยืนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช*. *วิชาการวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 30(2), 1-8.
- อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช. (2560). *เซรามิก สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ สูดยอดงาน หัตถกรรมพิปูน*. สืบค้น 14 พฤษภาคม 2563, จาก <http://lovehipun.blogspot.com/2017/>

- _____. (2563). *ศัภยภาพของอำเภอฟิบูน*. สืบค้น 14 พฤษภาคม 2563, จาก https://www.tungsong.com/NakhonSri/amphur_new/piphun/piphun08_n.html
- _____. (2563). *อำเภอฟิบูน*. สืบค้น 14 พฤษภาคม 2563, จาก https://www.tungsong.com/NakhonSri/amphur_new/piphun/piphun1_n.html
- ไอลดา แผงดี, วิชิต สุรัตน์เรื่องชัย และปริญญา ทองสอน. (2562). วิธีสอน, กระบวนการ, เจตคติ การเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่ออาชีพในท้องถิ่น ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดโชดหินมิตรภาพที่ 42 โดยใช้วิธีสอนแบบกระบวนการสร้างเจตคติ. *วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 5(2), 75-86.

